

[20]

№ 453

STAN KOŚCIOŁA I KLASZTORU TWERECKIEGO
KS. KS. KANONIKÓW REGULARNYCH BB. MM. DE
POENITENTIA, NA ROZKAZ JAŚNIE OŚWIECONEGO
KSIĄŻĘCIA JM. IGNACEGO JAKUBA MASSALSKIEGO
BISKUPA WILEŃSKIEGO CZASU GENERALNEJ
DZIEKAŃSKIEJ WIZYTY OPISANY W ROKU TYSIĄC
SIEDMSET OŚMDZIESIĄT WTÓRYM

OPISANIE KOŚCIOŁA

Kościół twerecki fundowany od jw. jm. pana Feliksa Paca podkomorzego WKL – na podmurowaniu, drewniany – w r. 1622; tarcicami opierzony, gontami kryty, dobry, pod tytułem Wniebowzięcia Panny Maryi. Wchodząc do kruchty kościelnej, pod facyjată drzwi duże podwójne, ze śrózodka drągiem zasuwane. Do teźże kruchty pobocznych drzwi na zawiasach dwoje – jedne z zamkiem wnątrznym, drugie ze śrózodka drągiem zasuwane. Z kruchty drzwiczki małe na chór na zawiasach, z zaszczepkami, takóź drzwi duże podwójne do kościoła, ze śrózodka w antaby żelazne zasuwką żelazną zamykające się. Wszedłszy do kościoła, po lewej stronie drzwi do skarbczyku z zaszczepką i probojami, okno za kratą jedne, naprzeciw którego przez kościół przysionek, z którego drzwi jedne na cmentarz z zamkiem wnątrznym, drugie drzwi takźe z zamkiem wnątrznym do zakrystyi. W tymźe przysionku [l. 211v] wschody na ambonę, do której drzwiczki na zawiasach i okno z kratą żelazną. W zakrystyi okno duże, takóź z kratą i szafa duża z szufladami w spodzie na ornaty i bieliznę, na wierzchu szafka na kielichy. Okien w całym kościele, prócz wyrażonych, dwanaście. Sufit z tarcic, posadzka ceglana, wpośrząd której drzwi do sklepu. Ławek malowanych dobrych z obu stron kościoła dziesięć, za kratami przed wielkim ołtarzem ławki dla księży schodzących się na pacierze. Baptisterium pro fonte zamykające się zamkiem wiszącym, nad któрым szafeczka z drzwiczkami na zawiasach, z zamkiem wnątrznym, do ściany przybita, pro oleis sacris. Ambona in cornu epistolae na buksztelach, stolarskiej roboty, malowana, nowa. Konfesyjonałów trzy z drzwiczkami na zawiasach. Ołtarzów cztery.

Ołtarz Wielki na dwie kondygnacje, snickerskiej roboty, częścią czarno z czerwonym malowany, częścią poźlacany. W pierwszej kondygnacyi figura

duża z drzewa rznęta Ukrzyżowanego Pana Jezusa. Na drugiej kondygnacyi obraz Ś. Trójcy. Mensa murowana, na której cyborium malowane i częścią pozłacane, na dwie kondygnacje. Pierwsza z drzwiczkami na zawiasach i z zameczkiem wewnętrznym, druga z kołem zakręcywanym, a na wierzchu korona rznęta pozłacana. Od wielkiego ołtarza po prawej ręce ołtarz snickerskiej roboty malowany, po części złocony, na dwie kondygnacje. W pierwszej obraz ś. Antoniego, w drugiej ś. Jędrzeja apostoła, mensa stolarskiej roboty. Po tejże stronie, w samym załamaniu kościoła, ołtarz trzeci snickerskiej roboty, malowany i pozłacany, na dwie kondygnacje. W pierwszej obraz Najświętszej Maryi Panny, w drugiej ś. Kleta. Ex opposito tego ołtarza ołtarz czwarty, snickerskiej roboty, na dwie kondygnacje, niebiesko malowany i pozłacany. W pierwszej kondygnacyi obraz ś. Anny, w drugiej ś. Jerzego Męczennika, mensa stolarskiej roboty. Uroczystości z odpustami, prócz brackich, są te: dzień Wniebowzięcia Najśw. Panny Maryi i niedziela trzecia septembra – aniwersarz konsekracyi kościoła przez jw. jks. Słupskiego biskupa gracyjopolitańskiego, sufragana białoruskiego, który w roku 1675 konsekrował. Konkurs ludzi na nabożeństwo dosyć znaczny bywa. Obligacyi, prócz parafialnej niedzielnej, jest w tym kościele z funduszu i legacyi różnych na tydzień sześć i w każdy miesiąc trzy. [l. 212]

SPRZĘT KOŚCIOŁA TWERECKIEGO

	Sztuki
U ołtarza wielkiego na głowie Pana Jezusa korona	1
Ditto. Promieni u rąk i u boku pozłacanych	3
U ołtarza Ś. Antoniego sukienka na Panu Jezusie	1
Ditto. Nad głową Pana Jezusa i ś. Antoniego promieni	2
Ditto. W ręku dwóch aniołków palmy	2
Ditto. U ś. Antoniego lilija 1, pasek 1 i na nogach sandałów 2, efficit	4
U ołtarza Najśw. Maryi Panny sukienka pozłacana mała	1
Ditto. Koron z dziesięcią kamykami nad głową Pana Jezusa i Najśw. Maryi Panny	2
<u>Argen-</u> <u>teryja</u> Ditto. Na ramach srebrnych koron	6
U ołtarza Ś. Anny sukienki w jednym miejscu	3
Ditto. Koron 3, w górze Duch Ś. 1, w dole kwiatków 3, efficit sztuk	7
U ołtarzyka nosialnego sukienki na ś. Joachimie i ś. Annie	2
Ditto. Nad głowami koron	2
Ditto. Z drugiej strony sukienka na Najśw. Maryi Pannie 1, i promienie 1	2
U krzyża drewnianego przy ołtarzu pasyjka 1, narożników 3	4
Ditto. Nad głową INRI ¹⁶ N° 1, trupia głowa 1, efficit N°	2
Zapon u kap dwóch par dwie, sztuk	4

¹ Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum.

		Waga		
		Grzywny	Łoty	¼ loty
<u>Argen- teryja</u>	Monstrancyja w promienie po części połączana, z melchizedechem i cyrkulem suto połączanym	10	–	–
	Kielichów wewnątrz połączanych sześć, zewnątrz i wewnątrz połączany jeden, in N° 7, ważą	10	8	–
	Patyn do tych kielichów 6, ważą	3	12	–
	Puszka zewnątrz i wewnątrz połączana, z koroną białą	5	–	–
	Pacyfikał srebrny	2	8	¾
	Ampulek srebrnych par dwie, ważą z tacą srebrną	3	1	¾
	Krzyżów po części połączanych dwa, ważą	6	3	¼
	Lichtarzów na sztyftach żelaznych par dwie, ważą	17	9	–
	Lampa z łańcuszkami wisząca duża, waży	9	8	–
	Lampa druga wisząca, mniejsza, waży	3	1	–
	Turybularz z łańcuszkami, waży	3	2	¾
	Vascula do chorych dwoje, ważą	1	–	–
	Tabliczek w różnych formach N° 13, ważą	1	1	–
<u>Kapy</u>	Kapa sztofu zielonego, lisztwy błękitne, z kompaną srebrną			1
	Kapa ałasu czerwonego w kwiaty złote, lisztwy lamowe, z galonem złotym			1
	Kapa ałasu fioletowego, lisztwy czerwone, z galonem sztofowym			1
	Kap aksamitnych, starych			2
				[l. 212v]
<u>Ornaty</u>	Ornat kitajki popielatej w rozmaite kwiaty ze srebrem, w pasy srebrne, z kompaną srebrną, kitajką podszyty			1
	Ornat materyi białej w kwiaty złote, kolumna wyszywana, galon wkoło kolumny szeroki, na brzegach wąski złoty			1
	Ornat wyszywany bantajerem z jedwabiem dartym w kwiaty, kolumna bantajerowa, z stułą i manipularzem			1
	Ornat kitajki w paski i kwiaty różne ze złotem, kolumna lamy czerwonej, kampanka szychowa, z stułą i manipularzem			1
	Ornat lamy białej, wyszywany, wpośrodku galon złoty, wkoło kampana złota z stułą i manipularzem			1
	Ornat na dnie cytrynowym w kwiaty, kolumna czerwona w kwiaty złote, galon srebrny, z stułą i manipularzem			1
Ornat sztofu białego w kwiaty różne, jednostajny			1	

<u>Ornaty</u>	Ornatów kitajki białej w paski	2
	Ornatów mory zielonej, kolumny atłasu błękitnego, z stułą i manipularzem	2
	Ornat lamy zielonej, w dole na atłasu czerwonym lilija srebrem wyszywana, kompanka srebrna, z stułą i manipularzem	1
	Ornat zielony stary aksamitu rytego	1
	Ornat sztofu czerwonego w kwiaty złote, galon bantajerowy z stułą i manipularzem	1
	Ornat materyi czerwonej w kwiaty złote, koło kolumny galon bantajerowy, po brzegach kompanka bantajerowa z stułą i manipularzem	1
	Ornat bogaty czerwonej materyi w kwiaty ze złotem, kompanka bantajerowa z stułą i manipularzem	1
	Ornat fioletowy w paski i kwiaty złote, kompanka bantajerowa z stułą i manipularzem	1
	Ornat fioletowy stary, w kwiaty różne ze złotem	1
	Ornatów białych kałamajkowych z stułami i manipularzami	4
	Ornat materyi białej z kolumną lamową, stary	1
	Ornat czerwony aksamitu rytego, kolumna biała w kwiaty, stary	1
	Ornat aksamitu czarnego, kolumna zielona, wkoło której kompana szychowa, przy brzegach fręzla jedwabna	1
	Ornat aksamitu rytego czarnego, pasamany jedwabne białe z stułą i manipularzem	1
	Ornat kitajki czarnej, galon szychowy z stułą i manipularzem	1
	Ornat grodetoru czarnego, kolumna zielona z stułą i manipularzem	1
	Dalmatyk białej materyi w kwiaty rozmaite, z kompaną szychową, para jedna	2
Dalmatyk kałamajki czarnej z pasamanami, z stułą i manipularzem	2	
	[l. 213]	
<u>Antepedia</u>	Antepedium lamy zielonej z kompanką srebrną, we śródku na atłacie czerwonym lilija srebrem wyszyta	1
	Antepedium z trzech bretów kałamajki czerwonej, a z dwóch dymy białej w kwiaty wyszytej	1
	Antepedium kartunu białego w kwiaty czerwone	1
	Antepedium atłasu czerwonego w kwiaty złote	1
	Antepedium aksamitu rytego, z dwoma bretami grodetoru białego	1
	Antepedium białe, włóczką w kwiaty szyte	1
	Antepedium kartunowe w paski	1
	Antepedium stare podarte, z różnych materyi	1

		Sztuki
<u>Firanki</u>	FiraneK sztofu białego w kwiaty, para jedna,	sztuk 2
	FiraneK kitajki w paski para jedna,	sztuk 2
	FiraneK kitajki niebieskie, para jedna,	sztuk 2
	FiraneK kitajki żółtej para jedna,	sztuk 2
	FiraneK kitajki w kostki para jedna,	sztuk 2
	FiraneK grodetoru popielatego para,	sztuk 2
	FiraneK grodetoru zielonego para,	sztuk 2
	FiraneK lamowych, w paski para,	sztuk 2
	FiraneK ba[n]tajerem przetykanych para,	sztuk 2
	Firanki gazy białej,	sztuka 1
	Chustka do obrazu,	sztuka 1
		Sztuki
<u>Chorag- wie</u>	Chorągiew polna kitajki karmazynowej z białą	1
	Chorągiew polna kitajki zielonej z czerwoną	1
	Proporców do tych chorągwi	4
	Procesyja adamaszku białego z obrazami Niepokalanego Poczęcia Maryi Panny i ś. Anny	1
	Procesyja adamaszku czerwonego, z jednej strony obraz ś. Apolonii, z drugiej ś. Michała	1
	Procesyja kitajki białej z obrazem ś. Michała i Maryi Magdaleny	1
	Procesyji różnych podlejszych	3
		Sztuki
<u>Bielizna</u>	Alba rąbkowa z koroną szeroką	1
	Alba holenderska bantajerowa z jedwabiem w dole wyszywana	1
	Alba szwabska z koroną szeroką astrachanią czerwoną podszyta	1
	Alb szwabskich z koronami szerokimi	2
	Alba tkacka z koroną dobrą 1, z koronami prostemi 2, efficit	3
	Humerałów różnego płótna	11
		[l. 213v]
		Sztuki
<u>Bielizna</u>	Korporałów 30, puryfikaterzów 52,	sztuk 82
	Komż cieńkich dla księży	2
	Komż grubszych	7
	Obrusów różnych na ołtarze	30
	Ręczników większych i mniejszych	16

			Sztuki
Tuwalnie	Tuwałń starych złotem, srebrem i jedwabiem wyszywanych		9
	Tuwałń mniejszych jedwabiem wyszywanych		15
	Tuwalnia tkacka włóczką wyszywana		1
	Tuwałń różnych z korunami		10
Księgi	Mszałów świętych		4
	Mszałików żałobnych		3
	Agenda duża, antyfonarz i psalterz,	sztuk	3
	Ewangieliczek		2
	Agendki małe		3
	Metryk chrztów, ślubów etc. od r. 1652,	sztuk	8
Lichtarze	Lichtarzów cynowych większych par 14,	sztuk	28
	Lichtarzów cynowych stołowych par 3,	sztuk	6
	Lichtarzów mosiężnych stołowych par 3,	sztuk	6
			Sztuki
<u>Cyna,</u> <u>miedź</u> <u>etc.</u>	Krzyżów cynowych		2
	Lewaterz cynowy z nakrywką		1
	Łódka cynowa		1
	Vascula pro oleis sacris cynowe		3
	Solenniczka i łyżka ad baptisterium cynowe,	sztuk	2
	Ampulek par 3 cynowych, taca cynowa 1,	sztuk	7
<u>Cyna,</u> <u>miedź</u> <u>etc.</u>	Fons mosiężny i kociołek na wodę święconą,	sztuk	2
	Krucyfiks mosiężny		1
	Figura Pana Jezusa mosiężna na krzyżu drewnianym		1
	Essów przy cymborium mosiężnych		6
	Lusterków mosiężnych pobielanych		10
	Dzwonków przy ołtarzach, bursach i przy zakrystyi		9
	W kopule kościelnej sygnaturka		1
	Essów żelaznych		2
	Lusterków żelaznych na świce wkoło ścian		12
	Żelazo do pieczenia opłatków		1
	Cyrkułów do hostyi i komunikantów		2
	Młotek 1, nożyczki 1,	sztuk	2
	Portatylów		4
	Krzyż procesyjonalny 1, do ołtarzów 3,	sztuk	4

[l. 214]

Organ od głosów dziesięciu niedawno sprawiony, z bębniami, żadnej nie potrzebuje reperacji. Lampa się nie pali ustawicznie, ale tylko w dni święte, gdyż szczupłość funduszu na to nie wystarcza, a procenta funduszowe zalegają. Cmentarz przy kościele kwadratowy, obszerny, parkanem w szuły zarzuconym z trzech stron należycie oparkaniony, od klasztoru zaś, z czwartej strony, pal[i]sada, między którą na dziedziniec klasztorny jest fortka zamczysta. Na tymże cmentarzu między parkanem, nad ulicą z miasteczka idącą, dzwonnica drewniana na dwa piętra gontami kryta, z krzyżem żelaznym, zamykana podwójnymi na zawiasach drzwiami, w której średnich dzwonów trzy.

SZPITAL

Szpitalu funduszowego przy tym kościele nie ma, dom tylko przy klasztorze jest kosztem księży wystawiony, słomą kryty, z obu końców izby z komorami, wpośrodku sień, okien dużych cztery, drzwi na zawiasach i piece w obu izbach gospodarskie mający. Mieszka w nim męskiej płci osób dwie, niewieściej osób trzy. Żyją z łaski dobrodziejów, jałmużną opatrujących, i z klasztoru. Powinność ich usługę czynić w kościele i na codziennym bywać nabożeństwie.

PLEBAN

Ks. proboszcz tego klasztoru, ad praesens od zwierzchności zakonnej wyznaczony, Klemens Śliwiński, z zapuszczańskiego [powiatu?], lat mający 43, rok drugi na tym miejscu mieszka samoczwart i utrzymuje pilnie przyzwoitą posługę parafijalną.

BRACTWO

Bractwa w tym kościele są dwa, jedno Niepokalanego Poczęcia Maryi Panny, drugie ś. Anny, oba za indultem rzymskim od officium wileńskiego aprobowanym przez jw. jm. pana Paca podkomorzego WKL, fundatora miejsca tego, roku 1683 wprowadzone. Te bractwa dochodów pewnych nie mają, z kwest i składek opatrują swoje ołtarze i utrzymują porządek, któremi ks. promotor zawiaduje i rachunki przed [l. 214v] proboszczem i wizytatorami zakonnymi \zdaje/. Ołtarze mają swoje i sprzęty, które są umieszczone razem z kościelnym. Uroczystości mają własne w same dni festów, to jest w dzień Niepokalanego Poczęcia Maryi Panny i w dzień ś. Anny z czterema kwartałami, w dzień ś. Joachima, Wszystkich Świętych, Najśw. Maryi Panny Gromnicznej i ś. Jerzego przypadającymi, z odpustem zupełnym siedmioletnim perpetuis temporibus nadane.

POMIESZKANIE

Dziedziniec klasztoru zaraz przy kościelnym cmentarzu, na którym takowe jest zabudowanie. Z cmentarza wszedłszy na dziedziniec, po lewej stronie budynek mieszkalny, do którego wchodząc ganek na sześciu słupach, nad którym salka z trzema oknami i drzwiami na zawiasach, z zaszczipką; z ganku sień, gdzie po lewej stronie izba duża z dwoma pokoikami, po prawej zaś także izba duża z komorą, drzwi z zamkami wewnętrznymi dwoje, z klamkami i zaszczipkami sześcioro, wszystkie na zawiasach. Okien dużych dziesięć, pieców kaflanych dwa, kominów dwa na dach wyprowadzonych, dach gontami kryty. Naprzeciw tego budynku drugi budynek, gontami kryty, z kominem na dach wyprowadzonym, w którym stancyi dwie z pokoikami. Drzwi na zawiasach, okien siedm, pieców kaflowych dwa. Oba te budynki są stare i już upadające, ale materyjałe na nowe gotują się. W tyle pierwszego budynku świronek, drzwi do niego na zawiasach, z zaszczipką; przy nim odryna, wozownia i stajnia słomą kryte, a wrota proste mające. Zwracając się nazad, po lewej ręce budynek dla czeladzi dranicami kryty, do którego wchodząc w sieni kuchnia, a w obudwóch końcach – izby z komorami. Drzwi wszystkich na zawiasach troje, okien dużych cztery i piece gospodarskie dwa. Od tego budynku także po lewej stronie spichrz gontami kryty, na dwa piętra, nowy, drzwi na oba piętra na zawiasach, na wierzchu z zamkiem wewnętrznym, na dole z zaszczipką i probojami. Przy spichrzu wrota na biegunach z fortką, zaszczipką i probojami do zamykania. Za klasztorem ogród fruktowy nowo założony. Za wrotyma, opodal przez ulicę, nad jeziorem browar z łaźnią, dranicami kryty.

FOLWARK

Folwark do tego klasztoru jest jeden tylko, nadany od jw. jp. Paca fun-[l. 215]-datora, nazywający się Orszwieta, o pół mili od klasztoru, w jednym obrębie, bez szachownic, który w spokojnej posesyi dotychczas zostawał według fundatorskiego ograniczenia. Teraz zaś od lat już kilku wiele ma dyferencyi, z jednej strony z ww. panami Kimbarami od Pokalniszek, z drugiej z ww. pp. Kublickiem od Polesia, o które dyferencyje jest rozpoczęte prawo w ziemstwie oszmiańskim. Wiele w sobie zawiera włók, nie wiadomo, ponieważ wymiaru nie było, a fundusz wyrażenia włók nie namienia. Wysiewa się jednak na każdej zmianie do dziesięciu beczek żyta miary komisyjnej. Grunt zaś ten jest nieurodzajny i do kilkunastu morgów znajduje się błota nieużytecznego. Stawów, lasów, prócz na opał (i to mało), i jezior nie masz, wstęp tylko jest wolny do jeziora Orzwieta – łowienia niewodkiem w dni postne – przy folwarku będącego. Zabudowanie folwarku tego jest takowe. Na dziedzińcu, który jest oprowadzony częścią parkanem w szuły zarzuconym, częścią pło-

tem prostym, po prawej ręce budynek mieszkalny, w którym z jednego końca izba z dwoma pokoikami, z piecem kaflowym, ma okien dużych cztery, drzwi troje na zawiasach, z zaszczepekami; w drugim końcu przez sień piekarnia z komorą, piec gospodarski, drzwi na biegunach, okna małe. Naprzeciw tego budynku mlecznica, opodal budynek nowy na warzywo, w którym sień z izbą i drzwi na biegunach z zaszczepeką, przy nim browar z łaźnią nad jeziorem już stary bardzo. Ku gumniskowi idąc świron dobry, do którego drzwi na zawiasach. Na gumnisku odryny dwie duże i gumno cale już opadające. Wróciwszy się z gumniska na dziedziniec, obora po prawej ręce we trzy linije. Urzędnik przy tym folwarku zawsze utrzymuje się i czeladzi przy folwarku, jako i przy klasztorze dla gospodarstwa i posługi chowa się do osób piętnastu. Podatku z klasztoru tego podymnego zł 6, czopowego zł 12, subsidii charitativi zł 88 na rok płaci się.

OPISANIE STANU PODDANYCH

Klasztor twerecki ma poddanych siedemnastu, ci wszyscy ciagli, żadnej innej powinności nie służą, prócz tej, która jest niżej w tabeli wyrażona. Ponoce tylko do klasztoru kolejno odbywają, po wiele zaś gruntu trzymają, dokładnie opisać nie można, ponieważ ten nie jest wymierzony. Karczma tylko jedna w Kukuciach, z której arendy na rok zł ośmdziesiąt. [l. 215v]

<i>Tabela do klasztoru twereckiego należących poddanych, z wyrażeniem ich majątku i powinności</i>														
Liczba gospodarzów	Majątek			Ludność		Folwark Orszwieta	Robocizna latem			Robocizna zimą			Dań	
	Konie	Woły	Krowy	Świnie	Mężczyźni		Kobiety	Męska	Kobieta	Męska	Kobieta	Zł	Gr	Podymne
1	3	–	2	3	5	4	<u>Wieś Ryzyszki</u> Marcin Dragun	3	3	3	2	8	–	
2	3	5	3	6	7	3	Jan Wasas	3	3	3	2	8	–	
3	2	2	2	6	3	3	Maciej Sienka	3	3	3	2	8	–	
4	2	2	6	5	3	1	Krzysztof Janutenas	3	3	3	2	8	–	
5	1	–	2	5	2	3	Jan Markunas	3	3	3	2	8	–	
6	1	1	–	1	4	3	Marcin Karalus	3	3	3	2	8	–	
7	2	1	2	6	2	1	Piotr Karalus	3	3	3	2	8	–	
8	2	2	2	3	4	4	<u>Zaścianek Żwiry</u> Kazimierz Janutenas	3	3	3	2	8	–	
9	2	2	2	4	2	5	Piotr Janutenas	3	3	3	2	8	–	
10	2	–	2	3	3	1	Jerzy Janutenas	3	3	3	2	8	–	
11	1	–	1	4	6	3	<u>Wioska Kukucie</u> Piotr Dragun	3	3	3	2	8	–	
12	3	2	3	5	3	1	Wawrzyniec Dragun	3	3	3	2	8	–	
13	2	–	3	6	5	3	Jakub Janutenas	3	3	3	2	8	–	
14	2	1	3	4	5	2	Symon Janutenas	3	3	3	2	8	–	
15	2	1	4	5	3	2	Bartłomiej Markunas	3	3	3	2	8	–	
16	2	2	2	4	2	1	<u>Zaścianek Krauczyszki</u> Marcin Ułas	3	3	3	2	8	–	
17	2	2	2	5	3	3	Michał Ułas	3	3	3	2	8	–	

[l. 216]

OPISANIE PARAFII

Parafija twerecka wkoło graniczy z parafijami następującemi, to jest z widzką – przez pole tylko miasteczka Twerecza; z parafiją zadziewską – o mil dwie, z hoduciską – o półtory mile, z melegiańską – o milę, z daugieliską – o półtory mile od kościoła twereckiego parafijalnego. Szerokości tej parafii mila, długości zaś stroną jedną półtory mile, a drugą mil dwie. Zawiera w sobie miasteczko jedno Twerecz, w którym kościół, folwarków cztery, wsi pięćdziesiąt jedna, zaścianków jedenaście, których odległość od kościoła następująca.

<i>Ww. panien benedyktynek wileńskich</i>		mile	$\frac{1}{4}$ mile				
<u>Folwarki</u>	Dzisiaj	2	–		Babiany	1	–
	Ostrowiecki	–	$\frac{1}{4}$		Pietraszuny	1	–
	Wielka Wieś	–	$\frac{1}{4}$		Świrki	1	–
	Koncypole	–	$\frac{1}{2}$		Kaczanowszczyzna	1	–
	Piwary	1	–		Pieczurki	–	$\frac{1}{4}$
	Kukucie	1	–		Klukki	–	$\frac{1}{4}$
	Nowiki	1	–		Czepeliszki	–	$\frac{1}{4}$
	Pastuchy	2	–		Kiełpucie	–	$\frac{1}{2}$
	Waziewicze	2	–	<u>Wioski</u>	Witeny	–	$\frac{1}{2}$
	Koziany	2	–		Łatakiszki	1	–
	Lachowszczyzna	2	–		Kałweliszki	1	–
	Karalica	2	–		Paszuny	1	–
	Łążyńki	2	–		Kłukieta	1	–
	<u>Wioski</u>				Orzwata	1	–
Pajedubie	2	–		Wejksza	1	–	
Saple	1	–		Dzierkowszczyzna	1	–	
Kuksy	1	–		Dworzyszcze	1	$\frac{1}{2}$	
Siekany	1	–		Ostrowiszki	1	$\frac{1}{2}$	
Wilaki	1	–		Szulgie	1	$\frac{1}{2}$	
Smigielnieszki	1	–		Doktory	–	$\frac{1}{4}$	
Kurciszki	1	–		Szukalieszki	–	$\frac{1}{4}$	
Hadobiszki	1	–	<u>Zaścianki</u>	Buklieszki	–	$\frac{1}{4}$	
Petryki	1	–		Ażubele	1	$\frac{1}{2}$	
Kiakszty	1	–		Czełniski	1	$\frac{1}{2}$	
Paswile	1	–		Gudopiewie	1	$\frac{1}{2}$	

[l. 216v]

*Ks. ks. kanoników
regularnych twereckich*

<u>Folwark</u>	Orszwieta	1	–
<u>Wioski</u>	Ryżyski	1	–
	Kukucie	1	–
<u>Zaścianki</u>	Żwiry	–	½
	Krauczyszki	–	½

*Ww. ichm. panów
Piotrowskich pisarzów
smoleńskich*

<u>Dwór</u>	Świła	1	¼
<u>Wioska</u>	Żaściuny	1	¼
<u>Zaścianki</u>	Słyczki	1	½
	Tryłuście	1	½

Do plebanii świńciańskiej

<u>Wioska</u>	Parszek	1	–
---------------	---------	---	---

*Ww. ichm. panów Kimbarów
rotmistrzów brasławskich*

<u>Folwark</u>	Pakalniszki	–	½
<u>Wioska</u>	Pakalniszki	–	½

*Do Prześwietnej Kapituły
Wileńskiej*

<u>Wieś</u>	Rymandziszki	2	–
<u>Zaścianki</u>	Lizdowsz- czyzna	2	–
	Spijacziszki	2	–
	Pojedupie	2	–
	Grygielewsz- czyzna	2	–

*Jw. jm. pana Platera starosty
daugieliskiego*

<u>Wieś</u>	Gołowniki	1	–
-------------	-----------	---	---

Dysydentów i Tatarów w tej parafii nie ma, Żydów zaś po karczmach mieszkających znajduje się płci męskiej 23 osób, płci zaś niewieściej osób 28, ci szkoły swej w tej parafii nie mają. Filijalnych kościołów nie ma, dla unii mieszczącej się między rzymianą jest cerkiew o mil dwie w Kozianach, przy której ksiądz mieszka prezentowany od w. jejm. panny ksieni benedyktynek wileńskich, który dość przykładowie utrzymuje rząd parafii. Mogił, na których się parafianie chowają przy wsiach odleglejszych od kościoła, dobrze oparakanionych i zamykanych ośm, opuszczonych zaś jest trzynaście. Jarmarków nie ma. Felczer znajduje się o milę w Widzach, a ten jest Żyd. Osoby sekretem leczącej choroby nie ma i o zabobonach nie słyhać w tej parafii. Ubodzy po parafii nie włączają się, ale przy rodzinie siedzą. Kaplice za indultami nie znajdują się.

SZKOŁA PARAFIJALNA

Szkoła parafijalna według rozkazu jo. książećcia jm. Pasterza dla dochodów szczupłości nie zabudowana, ale jest izba duża z dwoma pokojami w klasztorze wyznaczona dla dzieci. Dyrektora umyślnego nie ma, ale organista przy dozorze ks. kaznodziei zastępuje onego miejsce. Lecz że parafija nie jest szlachetna, a dwory znaczniejsze chowają [l. 217] u siebie dyrektorów, mało zbiera się studentów, i to tylko na zimę. Teraz się znajduje sześciu, ci wszyscy prostej kondycyi, uczą się zaś czytać i pisać.

SUMY

Kapitały			Procent	
Zł	Gr		Zł	Gr
10000	–	Od jw. jp. Feliksa Paca podkomorzego WKL fundatora legowane u jaśnie oświeconego książećcia jm. Ignacego Jakuba Massalskiego biskupa wileńskiego	–	–
2000	–	Jeden tysiąc od w. jm. pana Władysława Kublickiego, drugi od w. jm. pana Michała Rymszy legowane u w. jm. pana Burego za obliem na Ligonach, mająćności wieczystej. Procent dochodzi.	140	–
1000	–	Od w. jm. pana Andrzeja Markowicza legowane wyderkafem na Świle u ww. ichm. panów Piotrowskich. Procent dochodzi.	70	–
950	–	Od w. jm. pana Straszewskiego legowane u w. jm. pana Towiańskiego starościca inturskiego za obliem 7 od sta. Procent od lat kilkunastu nie dochodzi i proceder nie rozpoczęty.	–	–
2000	–	Od w. jm. pana Kohańskiego legowane na Żucinie w. jm. pana Koszczyca starosty zarzeckiego, dekretem eksdywizorskim przysądzone, ledwo półtrzecia procentu wybiera się.	50	–

Dokumenta do klasztoru służące są w archiwum prowincyjalnym pod rejestrem złożone.

Księgi zaś biblioteczne w inwentarzach prowincyjalny[ch] wciągnięte.

Ks. Andrzej Lenartowicz dziekan brasławski,
pleban taurogiński i tauropilski, wizytator generalny, mp.
[l. 221]¹

¹ l. 218-218v, 219-219v, 220-220v – tušti.

1754.

STAN

Kościola Mińskiego y Plebanii onego
na Rozkaz Pasma Osuniętego Kierzeja
Śmę Ignacajo Jakuba Małpałskiego
Biskupa Wileńskiego, czasu Generalney
Dziekańskuy Wasyty

OPISANIE

W Roku Sypow siedmset czterdziestym trzecim,

Opisanie Kościoła

Kościół narowski, który, albo Maryj pierwszy, albo Dymitrow
fundowany przez sępa Sębatjana czerwikiego Sędzię Wropl. Pleb
ani 1683 Jan, Michał Władysław Komarow y Sędziow czerwik wsta
wian następcy, Dymitrow wypędzi, czerwik na Kościół obywat. Sępa
Dytkowickiego Plebana Dymitrow prezentowali, potem A. K. Kierowicki
Kier. B. B. czerwik od Pałaty ufundowali y funduje przynali, gdzie w pomie
czerwik Sębatjana czerwikiego była kaplica, w której nad wstę jego sta
nie on, tedy wstę gruntu pod Kierowickim y Sędziow za Dymitrow Sępa
Kier do imienia powołany wstę wstę. Teraz Kościół ten powiększony z pa
damcanku podmurawiony, tarcami obity wstę, ukryty tarcami a po
tarcach w dachost gwałtem, na przedzie wstę, kopuła malowana z on
im dachostem; a wstę kopuły biała, nowa obity, gdzie dachost wstę

malowany